

VYSOKÁ PŘEDSTAVITELKA
UNIE PRO ZAHRANIČNÍ
VĚCI A BEZPEČNOSTNÍ
POLITIKU

V Bruselu dne 24.4.2018
JOIN(2018) 7 final

SPOLEČNÁ ZPRÁVA EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Zvláštní administrativní oblast Hongkong: Výroční zpráva za rok 2017

ZPRÁVA EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

ZVLÁŠTNÍ ADMINISTRATIVNÍ OBLAST HONGKONG: VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2017

Shrnutí

Od předání Hongkongu Čínské lidové republice (ČLR) v roce 1997 Evropská unie (EU) a její členské státy pozorně sledují politický a ekonomický vývoj ve Zvláštní administrativní oblasti (ZAO) Hongkong podle zásady „jedna země, dva systémy“. EU se řídí svou politikou „jedné Číny“ a podporuje zásadu „jedna země, dva systémy“ a její uplatňování. V souladu se závazkem daným Evropskému parlamentu v roce 1997 je vydávána výroční zpráva o vývoji v Hongkongu. Toto je 20. zpráva a týká se vývoje v roce 2017.

Rok 2017 se nesl ve znamení 20. výročí předání. Tento rok byl pro ZAO Hongkong i z hlediska uplatňování zásady „jedna země, dva systémy“ rušný a politicky náročný. Vyznačoval se volbou předsedy Výkonné rady, návštěvou prezidenta Si Ťin-pchinga, vyloučením dalších čtyř prodemokratických poslanců, kontroverzní dohodou o společném umístění, k níž se váže rozhodnutí Stálého výboru Všečínského shromáždění lidových zástupců (VSLZ) o jejím schválení, které v hongkongské právní komunitě vyvolalo otázky ohledně svého právního základu, a dále desítkami soudních řízení s politickým podtextem (mnohé souvisely se zapojením do hnutí Occupy Central v roce 2014).

I přes některé problémy se zásada „jedna země, dva systémy“ celkově uplatňovala dobře. Obavy z jejího postupného narušování však vyvolávají oprávněné otázky ohledně jejího uplatňování a vysokého stupně autonomie Hongkongu v dlouhodobém horizontu.

Prosazovaly se zásady právního státu a soudnictví nadále prokazovalo svou nezávislost a jednotně dodržovalo řádné právní postupy, přestože se opět muselo vypořádat s několika politicky citlivými soudními přezkumy.

Svoboda projevu a svoboda informací se celkově dodržují. Zesílily však dva negativní trendy: autocenzura ve zpravodajství o událostech v čínské vnitrostátní a zahraniční politice a tlak na novináře.

Hongkong zůstal konkurenceschopným mezinárodním obchodním a finančním centrem a hlavním světovým střediskem pro obchod s pevninskou Čínou.

Nová vláda, jež se ujala úřadu dne 1. července, se snažila od začátku pracovat a zahájila řadu iniciativ s cílem zlepšit životní podmínky obyvatel. Předsedkyně Výkonné rady Carrie Lamová přislíbila, že bude usilovat o překonání politického rozkolu a vytvoření inkluzivní společnosti. Vláda oznámila ambiciózní plány na diverzifikaci hongkongského hospodářství a podporu kapacit Hongkongu v oblasti inovací a technologií, aby se zajistila dlouhodobá konkurenceschopnost.

Právní stát, transparentní regulační rámec, velmi nízká úroveň korupce a zločinnosti spolu s účinnou veřejnou správou a nezávislým soudnictvím pomohly zachovat a posílit příznivé investiční prostředí, které je jádrem úspěchu Hongkongu.

Jak již bylo uvedeno v předchozích zprávách a zopakováno při dalších příležitostech, EU vybízí ZAO Hongkong a orgány ústřední vlády, aby obnovily volební reformu v souladu se základním zákonem a dosáhly dohody o volebním systému, který bude demokratický, spravedlivý, otevřený a transparentní. Všeobecné hlasovací právo by vládě zajistilo větší podporu veřejnosti a legitimitu úsilí o dosažení hospodářských cílů a řešení sociálně-ekonomických problémů v Hongkongu.

Politický vývoj

Dne 26. března zvolil uzavřený 1194členný volební výbor s bezpečným náskokem Carrie Lamovou čtvrtou předsedkyní Výkonné rady Hongkongu. Volební kampaň byla živá a vypjatá, přestože všichni tři kandidáti zastupovali provládní tábor. Kampani se rozsáhle a svobodně věnovala média, i když digitální média byla do jisté míry omezena. Volby poznamenala nařčení z vměšování a nátlaku ze strany Pekingu. Carrie Lamová se ujala úřadu dne 1. července. Přislíbila, že naváže diskusi s pandemokraty a bude usilovat o usmíření hongkongské společnosti tím, že se zaměří na hospodářský rozvoj a naléhavé sociální otázky. Úvodní období jejího mandátu nebylo jednoduché kvůli velkému množství citlivých soudních řízení, která zahájila předešlá vláda.

Spory ohledně přísahy poslanců při nástupu do funkce, jež v roce 2016 vyústily ve vyloučení dvou poslanců, pokračovaly i v roce 2017. V červenci byli mandátu zbaveni další čtyři pandemokratičtí poslanci (celkem bylo mandátu zbaveno šest ze sedmdesáti poslanců)¹. Prodémokratický tábor tak byl zbaven faktického práva veta v některých legislativních procesech a jeho třetinová blokační menšina v dalších procesech je ohrožena. Provládním poslancům se v prosinci díky oslabení opozice podařilo změnit pravidla a postupy Zákonomárné rady. Nyní již není tak snadné uchylvat se k obstrukcím, které v minulosti často používal pandemokratický tábor k blokování vládních návrhů.

Skupiny dožadující se sebeurčení či přímo nezávislosti byly oslabeny. Požadavky nezávislosti utichly, jen v univerzitních kampusech je stále k vidění několik transparentů s hesly za nezávislost.

Navzdory řadě problémů se v roce 2017 zachovaly **nezávislost soudnictví a plné dodržování zásad právního státu**. Tyto zásady jsou nezbytné pro to, aby si Hongkong udržel demokratické renomé, postavení jakožto mezinárodní obchodní centrum a ambice upevnit svou roli mezinárodního centra pro rozhodčí a mediační řízení.

¹ Doplnovací volby, v nichž byly přiděleny čtyři poslanecké mandáty (po dvou poslancích vyloučených v roce 2016 a dvou poslancích vyloučených v roce 2017, kteří se proti odebrání mandátu neodvolali), proběhly dne 11. března 2018.

V roce 2017 bylo vedeno soudní řízení proti deseti hongkongským poslancům z opozice. V některých případech se řízení týkalo několika různých věcí, k nimž patřily například nesprávná přísaha, rušivé chování a znesvěcení vlajky.

Od března byly desítky lidí obviněny z nezákonného shromažďování, podněcování k veřejným nepokojům a podobných skutků, ve většině případů v souvislosti s protesty hnutí Occupy Central z roku 2014 či demonstracemi před styčným úřadem Pekingu z listopadu 2016.

Dne 17. srpna hongkongský Odvolací soud odsoudil tři vůdce hnutí Occupy Central (Joshua Wong, Nathan Law a Alex Chow) za nezákonné shromažďování před sídlem vlády z roku 2014 k trestu odnětí svobody. Všichni tři již před podáním odvolání vykonali trest obecně prospěšných prací. Ministr spravedlnosti podal odvolání proti původnímu rozsudku soudu nižšího soudu, neboť rozsudek byl považován za příliš mírný. Uvězněno bylo i dalších třináct prodemokratických aktivistů. Pandemokraté nařkli vládu z toho, že narušuje právní stát a používá soudní systém jako zbraň k omezování opozice. Advokátní komora a Právní společnost vydaly společné prohlášení, v němž konstatovaly, že nic nenasvědčuje tomu, že by uvedená rozhodnutí byla ovlivněna politickými motivy.

Dne 20. srpna se přes 22 000 lidí zapojilo do pokojného průvodu na protest proti rozsudku.

Trest odnětí svobody na více než tři měsíce pro tři vůdce hnutí Occupy Central znamená, že nebudou moci kandidovat ve volbách do Zákonodárné rady na příštích pět let. Později byli všichni tři až do rozsudku Nejvyššího odvolacího soudu propuštěni na kauci².

Soudní řízení nebyla vedena jen proti členům opozice. Dne 17. února bylo za napadení prodemokratického aktivisty během protestů hnutí Occupy Central v roce 2014 k trestu odnětí svobody na dva roky odsouzeno sedm policistů, což vyvolalo veřejné projevy nespokojenosti přívrženců vlády.

Další problematickou záležitostí byla v roce 2017 **dohoda o společném umístění na železnici** s pevninskou Čínou. Projekt se připravuje již téměř deset let, ale příslušný proces se uspořádal v červenci, kdy se úřadu ujala nová vláda. Podle dohody se má část nového vlakového nádraží na trati mezi Hongkongem a pevninou pronajímat pevninské Číně pro účely hraničních kontrol, které budou prováděny na jednom místě. V důsledku navrhované dohody budou příslušná nástupiště, železniční vozidla a čekárna pro cestující téměř úplně spadat do jurisdikce pevninské Číny. Do jurisdikce nespadá pouze imigrační, celní a karanténní kontrola, ale i na trestní a jiné věci.

Z praktického hlediska je dohoda přínosem: napojení Hongkongu na státní vysokorychlostní železniční síť Číny je výhodné ekonomicky i logisticky. Vyvstávají však otázky ohledně souladu této dohody o společném umístění se zásadou „jedna země, dva systémy“. Dne 27. prosince byla dohoda za sporných okolností schválena Stálým výborem VSLZ. Právníká

² Dne 6. února 2018 Nejvyšší odvolací soud tresty odnětí svobody jednomyslně zrušil a obnovil rozsudky o trestu vydané soudcem nižšího soudu.

komunita vyjádřila znepokojení nad tím, že rozhodnutí Stálého výboru VSLZ postrádá právní základ, neboť dle jejího názoru odporuje základnímu zákonu. Očekává se, že v první polovině roku 2018 přijme Zákonomlá rada prováděcí návrh.

Dne 11. října byl **občanovi EU** Benedictu Rogersovi **odepřen vstup** do Hongkongu. Rozhodování o tom, kdo může vstoupit na území Hongkongu, bezpochyby přísluší do pravomoci imigračních orgánů Hongkongu. Komentáře hongkongských orgánů a mluvčího čínského ministerstva zahraničí nicméně naznačují, že toto rozhodnutí učinil Peking na základě svých pravomocí v oblasti „zahraničních záležitostí“. Vyvstaly proto otázky ohledně uplatňování zásady „jedna země, dva systémy“, jelikož podle základního zákona spadá imigrace do působnosti Hongkongu.

V říjnu 2017 se navrátil poslední ze „**zmizelých**“ **knihkupců**, jejichž případ dosud nebyl uspokojivě objasněn. Kuej Min-chaj, naturalizovaný švédský občan narozený na pevnině, byl poté, co zmizel v roce 2015, propuštěn pevninskými orgány. V lednu 2018 byl opět zadržen.

V kontextu případu knihkupců vzbudil domnělý únos čínského podnikatele Siao Ťien-chuy z jeho hongkongského hotelu dne 27. ledna nové obavy, že na půdě Hongkongu operují pevninské bezpečnostní síly.

Rovné příležitosti, práva a svobody

Hongkong má velkou míru svobody. Svoboda projevu, svoboda sdělovacích prostředků a svoboda informací jsou základními hodnotami ve smyslu zásady „jedna země, dva systémy“ a jsou zásadním prvkem síly Hongkongu jakožto celosvětového obchodního centra. EU vyzývá všechny zúčastněné strany, aby tyto hodnoty zachovaly.

I když hongkongská **média** stále mají velkou míru svobody, již několik let se hromadí problémy. Podle světového indexu svobody tisku (Reportéři bez hranic) Hongkong v roce 2017 klesl o čtyři příčky na 73. místo, což je historicky jeho nejhorší umístění.

Sdružení hongkongských novinářů ve své poslední výroční zprávě o svobodě tisku konstatovalo, že sílí autocenzura. Sedm z deseti novinářů uvedlo, že došlo k omezení svobody tisku. Mnohé hlavní sdělovací prostředky jsou alespoň v částečném vlastnictví pevninských společností, což ovlivňuje jejich způsob práce a redakční politiku. Policie vyšetřovala několik případů, kde byli novináři terčem zadržování a výhrůžek.

V roce 2017 došlo k jednomu význačnému pozitivnímu posunu: po letech stížností vláda nakonec zrušila omezení, která dříve uplatňovala na zpravodajství internetových médií z událostí organizovaných vládou.

Svoboda projevu je v Hongkongu respektována, ačkoli se v souvislosti s ožehavou otázkou požadavků sebeurčení či nezávislosti stále intenzivněji hovoří o jejích hranicích. Na začátku roku strany podporující nezávislost kritizovaly vládu za omezování svobody projevu, poté co dostaly zákaz postavit si stánky na trhu při oslavě příchodu nového lunárního roku. Orgány se vyjádřily v tom smyslu, že prosazováním nezávislosti Hongkongu by mohly ohrozit veřejnou bezpečnost. Transparenty a plakáty s hesly požadujícími nezávislost Hongkongu, které byly vyvěšeny ve většině kampusů několika hongkongských univerzit, byly nakonec zakázány.

Dne 16. září rektori deseti univerzit vydali společné prohlášení, v němž odmítli nezávislost Hongkongu a odsoudili „zneužívání“ svobody projevu. Studentské spolky dvanácti vysokoškolských institucí uveřejnily společnou odpověď, v níž hájily své právo vést na univerzitní půdě debatu o nezávislosti. Vláda odmítla spekulace, že univerzity vydat prohlášení přinutila, s konstatováním, že propagaci nezávislosti nebude tolerovat.

Hongkong se stále potýká s celou řadou sociálně-ekonomických problémů a s **nerovností**: Giniho koeficient dosáhl rekordní hodnoty 0,539³, čímž se Hongkong zařadil mezi města s největší mírou nerovnosti na světě. Nerovnost se zvětšuje, přičemž příjmy nejbohatších 10 % domácností jsou 44krát vyšší než příjmy nejchudších 10 % domácností. Zmírňování chudoby a podpora znevýhodněných obyvatel jsou prioritami vládního programu.

Hongkong dosud nemá komplexní právní úpravu pro **boj proti diskriminaci**. V březnu Komise pro rovné příležitosti spolu se 75 velkými společnostmi, Čínskou univerzitou a Hongkongskou advokátní komorou vydaly společné prohlášení, v němž apelovaly na vládu, aby přijala právní předpisy proti diskriminaci na základě sexuální orientace, genderové identity a intersexuality. Vláda na prohlášení neodpověděla.

Vláda podala odvolání ve dvou historických případech týkajících se partnerství osob stejného pohlaví. Případné potvrzení předchozích rozsudků Nejvyšším odvolacím soudem by mohlo být impulsem k přijetí komplexní právní úpravy pro boj proti diskriminaci, a to včetně diskriminace na základě sexuální orientace.

Zahraniční pracovníci v cizí domácnosti, jejichž počet dosahuje přibližně 320 000, i nadále nesli následky nedostatečné ochrany zaměstnanců a sociální ochrany. Obavy obzvláště vzbuzují dva stávající právní předpisy týkající se zahraničních pracovníků v cizí domácnosti, a sice požadavek, aby bydleli v domácnosti zaměstnavatele, a pravidlo „dvou týdnů“, podle něhož si tito pracovníci musí najít práci do dvou týdnů od skončení platnosti jejich smlouvy, jinak je čeká vyhoštění. Vláda zasáhla proti dlužnímu otroctví a nekalým praktikám agentur práce, ale je zapotřebí přijmout tvrdší opatření.

Dne 3. října začal Vrchní soud projednávat žalobu proti požadavku, aby zahraniční pracovníci v cizí domácnosti bydleli v domácnosti zaměstnavatele. Zrušení tohoto požadavku by znamenalo vítaný posun v boji za větší práva zahraničních pracovníků v cizí domácnosti: skupiny angažující se v oblasti lidských práv se často vyjadřují kriticky o jejich nevhodných životních podmínkách a vyzývají orgány, aby dekriminalizovaly bydlení zahraničních pracovníků mimo domácnost zaměstnavatele.

Problémem je i nadále **obchodování s lidmi**, zejména vzhledem k neexistenci jednotného právního a koncepčního rámce. Vláda ZAO zřídila pracovní skupinu, která se má touto otázkou zabývat, a spolupracuje s EU a ostatními členy mezinárodního společenství. Hongkong zintenzivnil spolupráci s pevninskou Čínou včetně společných operací. EU a Bezpečnostní úřad Hongkongu v červenci uspořádaly zdařilý seminář o obchodování s lidmi a těší se na další spolupráci.

³ Podle vlády ZAO Hongkong je Giniho koeficient o trochu nižší (0,473), pokud se zohlední účinky zdanění a sociálních dávek.

System **boje proti korupci** byl i nadále důsledný a odolný. Úroveň transparentnosti a opatření proti korupci je v Hongkongu velmi vysoká. Orgány a čelní političtí představitelé i vedoucí pracovníci v podnicích uznávají, že transparentnost, a to i u podniků z pevninské Číny, je životně důležitá pro to, aby si Hongkong udržel postavení mezinárodního obchodního centra.

Vztahy mezi Hongkongem a pevninskou Čínou

Některé části hongkongské společnosti mají obavy, že je postupně narušován „vysoký stupeň autonomie“ Hongkongu v rámci Čínské lidové republiky a že se zmenšuje respektování hongkongských hodnot a způsobu života podle zásady „jedna země, dva systémy“.

Prezident Si Ťin-pching během své návštěvy Hongkongu u příležitosti 20. výročí předání zopakoval, že ústřední vláda je odhodlána zásadu „jedna země, dva systémy“ uplatňovat. Zároveň zdůraznil, že je nepřijatelné, aby byly ohrožovány národní bezpečnost a svrchovanost a aby byly zpochybňovány pravomoci ústřední vlády. Po návštěvě prezidenta Siho a jeho projevu na 19. sjezdu Komunistické strany Číny lze z projevů a komentářů několika vysoce postavených pekingských činitelů usuzovat, že Čína začala vykládat základní zákon novým způsobem a klade si ve vztahu k Hongkongu nárok na „všeobecnou jurisdikci“.

V listopadu Stálý výbor VSLZ odhlasoval, že do přílohy III základního zákona Hongkongu, v níž jsou uvedeny vnitrostátní právní předpisy ČLR platné rovněž pro Hongkong, bude přidán zákon o státní hymně. Vláda ZAO Hongkong uvedla, že zákon o státní hymně se v ZAO bude provádět prostřednictvím příslušných hongkongských právních předpisů. Kvůli podstatným rozdílům mezi hongkongským a čínským trestním právem v Hongkongu například nelze uplatňovat některé postihy stanovené čínským zákonem. Se zpětnou platností se nepočítá.

V souvislosti s uplatňováním zásady „jedna země, dva systémy“ vyvolaly v roce 2017 znepokojení i jiné dvě události: z rozhodnutí Pekingu byl občanovi EU odepřen vstup do Hongkongu a dne 27. prosince Stálý výbor VSLZ rozhodl o schválení dohody o společném umístění, přestože pro to neexistuje řádná opora v základním zákoně.

V prosinci Hongkong a pevninská Čína podepsaly dohodu o zavedení systému rychlejšího oznamování v případech, kdy jsou obyvatelé jednoho regionu zadrženi v druhém regionu pro spáchání trestného činu. Strany se zavázaly, že u osob zadržovaných kvůli méně závažným trestným činům se budou informovat do sedmi pracovních dní (u složitějších případů může být lhůta o trochu delší). Dohodou, jež byla uzavřena v reakci na zmizení pěti knihkupců, by se měla zajistit větší transparentnost

Rovněž v prosinci volební výbor čítající 1 989 členů a mezi nimi přibližně 300 pandemokratů zvolil 36 zástupců Hongkongu do Všečínského shromáždění lidových zástupců. Volební kampaň byla vypjatá. Podle nových pravidel, která v březnu přijalo VSLZ, museli hongkongští kandidáti podepsat prohlášení, že budou dodržovat ústavu ČLR a základní zákon Hongkongu, prosazovat zásadu „jedna země, dva systémy“, zachovávat věrnost Čínské lidové republice a Zvláštní administrativní oblasti Hongkong a nepřijmou v souvislosti s volbami

žádné finanční dary ze zahraničí. Na základě těchto pravidel byly přihlášky deseti kandidátů z „lokalistického“ a pandemokratického tábora prohlášeny za neplatné. O 36 křesel se nakonec ucházelo 49 kandidátů a jedenáct zástupců bylo zvoleno vůbec poprvé.

Hospodářský vývoj

Hongkong se i nadále těší postavení významného asijského mezinárodního finančního a obchodního centra a obsazuje přední příčky celosvětových statistik hospodářské konkurenceschopnosti. Vláda a zástupci podniků se však obávají, zda bude Hongkong schopen dlouhodobě obstát proti svým regionálním konkurentům. Vláda se v roce 2017 snažila určit budoucí směr hongkongského hospodářství řadou iniciativ, přičemž se soustředila na podporu rozvoje, zejména inovací a technologií, a na využití úlohy Hongkongu v čínské iniciativě „Pás a stezka“.

Trvalý růst v roce 2017

Při stálém pozitivním vývoji hospodářské situace v zahraničí Hongkong zaznamenal hospodářský růst, nízkou inflaci a stoprocentní zaměstnanost. Růst reálného HDP v roce 2017 dosáhl 3,8 %⁴, což představuje téměř dvojnásobné zvýšení oproti 2% tempu růstu HDP v roce 2016. K tomuto růstu přispěly silný vývoz zboží a služeb, investiční výdaje a spotřeba. Domácí trh si vedl dobře zejména díky příznivým podmínkám zaměstnávání a pozitivnějšímu podnikatelskému klimatu. Roční míra nezaměstnanosti činila 3,1 %. Inflační tlaky byly v roce 2017 mírné – 1,7 %.

Index Hang Seng, podpořený dostatečnou likviditou, pozitivními vyhlídkami trhu a vysokým ziskem podniků, v roce 2017 svým výkonem překonal ostatní hlavní asijské indexy. Meziročně vzrostl o více než 35 % a 29. prosince 2017 uzavřel na úrovni 29 919 bodů. Primární veřejné nabídky akcií i přesto, že průměrná výše obchodů nedosáhla takové hodnoty jako v roce 2016, zaznamenaly vzestupný trend. Navzdory tomu Hongkong ztratil pozici největšího světového trhu pro primární veřejné nabídky akcií a podle objemu získaných prostředků se v roce 2017 zařadil na třetí příčku za New York a Šanghaj. Propad na žebříčku mohl být částečně zapříčiněn absencí extrémně velkých emisí a tím, že čínské technologické společnosti stále raději nabízejí své akcie na burzách ve Spojených státech. Objem prostředků získaných primárními veřejnými nabídkami akcií v roce 2017 poklesl o 34,2 % na 128,5 miliardy HKD⁵. Přibližně 50 % kótovaných společností tvořily podniky z pevninské Číny.

S ohledem na konkurenci, s níž Hongkong musí bojovat o to, aby na tamní burze akcie obchodovaly společnosti působící v digitální ekonomice, hongkongská burza dne 15. prosince

⁴ Zdroj: Není-li uvedeno jinak, je zdrojem všech makroekonomických údajů Hongkongský úřad pro sčítání lidu a statistiku.

⁵ Zdroj: hongkongská burza.

2017 oznámila, že upraví pravidla pro přijetí emise tak, aby umožnila vstup na burzu i emitentům z nových a inovativních odvětví, jejichž struktura je založena na vážených hlasovacích právech (struktura dvou tříd)⁶, a emitentům z oblasti biotechnologií, kteří dosud nedosahují příjmů. Regulační orgán Komise pro cenné papíry a futures změnil své stanovisko, a ukončil tak dlouholeté debaty vyvolané tím, že těsně potom, co v roce 2014 společnost Alibaba Group Holding umístila své akcie na newyorskou burzu, zamítl návrh na připuštění společností se zvláštními hlasovacími právy.

Hongkongské finanční regulační orgány spustily řadu iniciativ na podporu rozvoje finančních technologií. Aby pomohly inovacím v oblasti financí, vláda a regulační orgány Hongkongu podepsaly dohody o spolupráci s vládami a regulačními orgány dalších center finančních technologií, včetně Spojeného království a Singapuru.

Finanční vztahy mezi Hongkongem a Čínou se posílí zavedením systému propojujícího trhy s dluhopisy (k němuž došlo v červenci 2017). Systém vychází z programu propojujícího šanghajskou a hongkongskou burzu (který byl zaveden v roce 2014) a systému propojujícího hongkongskou a šenčenskou burzu (zavedeného v roce 2016). V počáteční fázi je obchodování omezeno na jeden směr, tedy na hongkongské investice na čínském trhu. V roce 2015 Hongkong rovněž zavedl program vzájemného uznávání fondů, takže již své kapitálové trhy propojil s Čínou několika kanály a i nadále zastává vedoucí úlohu v liberalizaci čínských kapitálových trhů.

Předsedkyně Výkonné rady Carrie Lamová ve svém programovém projevu v roce 2017 navrhla navýšení výdajů na výzkum a vývoj na dvojnásobek, konkrétně z 0,73 % na 1,5 % HDP, během pěti let a nastínila sérii opatření, jimiž se má podpořit rozvoj. V roce 2017 byl zřízen Fond rizikového kapitálu pro inovace a technologie, jenž disponuje prostředky ve výši 2 miliard HKD a má podporovat technologické startupy. Ještě předtím, v lednu, podepsaly hongkongská a šenčenská vláda smlouvu o společné výstavbě inovačního a technologického parku v Luok Ma-čchau na hranici Hongkongu a Šen-čenu. Obě strany doufají, že se navzájem budou doplňovat v technologickém vývoji, aby obstály v konkurenci ostatních světových technologických center.

Čínská iniciativa „Pás a stezka“ byla jedním z hlavních prvků politiky ZAO Hongkong. Hongkongská vláda kladla důraz na nutnost využít příležitosti, které nabízejí tato iniciativa a rozvoj oblasti Kuang-tungu, Hongkongu a Macaa, označované též jako „širší okolí zálivu“ (Greater Bay Area), v rámci projektu „Guangdong-Hong Kong-Macao Bay Area“. Jejím cílem bylo získat pro ZAO v rámci iniciativy „Pás a stezka“ pozici centra podnikatelských služeb, financí a správy aktiv a učinit z města středisko Asijské banky pro investice do infrastruktury (AIIB) pro řešení sporů a rozhodčí řízení. V červnu 2017 se Hongkong úspěšně připojil k AIIB jako nesvrchovaný člen pod záštitou Číny.

⁶ V rámci struktury s akciemi dvou tříd má jedna skupina akcionářů více hlasovacích práv než ostatní akcionáři. Tato struktura je oblíbená u technologických společností, ale subjekty zapojené do správy a řízení společností ji stále považují za diskutabilní.

V prosinci hongkongské orgány a Státní výbor pro rozvoj a reformy podepsaly dohodu, kterou se má usnadnit účast Hongkongu na čínské iniciativě „Pás a stezka“. Dohoda zahrnuje zvláštní opatření zaměřená na těchto šest hlavních oblastí:

- i) finance a investice;
- ii) infrastruktura a námořní doprava;
- iii) podpora hospodářství a obchodu;
- iv) mezilidské vztahy;
- v) rozvoj „širší oblasti zálivu“; a
- vi) koordinace projektů a služby v oblasti řešení sporů.

Do projektů iniciativy „Pás a stezka“ se ve stále větší míře zapojuje soukromý sektor, přičemž podnikatelské zájmy se soustředí hlavně na země sdružení ASEAN. V prosinci Čínská rozvojová banka v Hongkongu vydala první dluhopis v rámci iniciativy „Pás a stezka“.

V červnu vláda v souladu se svým úsilím zlepšovat své režimy boje proti praní peněz a financování terorismu publikovala novelu zákona proti praní peněz a financování terorismu (finanční instituce) z roku 2017 a novelu zákona o obchodních společnostech z roku 2017. Cílem novely zákona proti praní peněz a financování terorismu bylo stanovit zákonné požadavky na hloubkové prověrky klientů a vedení záznamů pro určené nefinanční podniky a povolání, které provádějí určité transakce. Cílem novely zákona o obchodních společnostech bylo uložit společnostem vzniklým v Hongkongu povinnost uchovávat údaje o skutečných majitelích tím, že povedou rejstřík subjektů vykonávajících rozhodující vliv na řízení nebo provozování podniku. Tento rejstřík by měl být na žádost předložen ke kontrole pracovníkům donucovacích orgánů.

Oběma novelami se mělo dosáhnout především toho, aby se hongkongský regulační režim aktualizoval v souladu s mezinárodními požadavky vyhlášenými Finančním akčním výborem (FATF). V návaznosti na připomínky, které byly předloženy během konzultací, se vláda rozhodla umožnit přístup k údajům o skutečných majitelích pouze příslušným orgánům a tyto údaje nezveřejňovat. Je nutno uvést, že požadavky na poskytování údajů se vztahují pouze na soukromé společnosti vzniklé v Hongkongu, a nikoli na zapsané společnosti, které vznikly mimo Hongkong, či na hongkongské kótované společnosti. Dne 24. ledna 2018 obě novely přijala Zákonodárna rada.

Obchodní politika

Pokud jde o vnější vztahy, Hongkong usiluje o dohody o volném obchodu a investicích a soustřeďuje se na obchodní a investiční vztahy v rámci čínské iniciativy „Pás a stezka“. V roce 2017 Hongkong, který již měl dohody o volném obchodu s Novým Zélandem, Evropským sdružením volného obchodu a Chile, podepsal a uzavřel řadu dvoustranných dohod a zahájil jednání s novými partnery. Pokračovala jednání s Gruzíí a Maledivami. V květnu Hongkong zahájil jednání o dohodě o volném obchodu s Austrálií. V listopadu při summitu sdružení ASEAN podepsal dohodu o volném obchodu a související investiční

dohodu se sdružením ASEAN. S Bahrajnem, Mexikem, Myanmarem a Spojenými arabskými emiráty Hongkong podepsal dohody o podpoře a ochraně investic a probíhala jednání s Íránem a Ruskem. Hongkong byl i nadále aktivním členem Světové obchodní organizace (WTO) a neochvějným zastáncem multilateralismu.

Co se týče regionální integrace, v rámci Dohody o užším ekonomickém partnerství mezi Hongkongem a pevninskou Čínou (CEPA) byly v červnu 2017 podepsány dvě nové dohody, a sice investiční dohoda a dohoda o hospodářské a technické spolupráci. Tyto dohody hongkongským podnikům zajistí nejvýhodnější přístup k investicím v Číně – v odvětví služeb i v ostatních odvětvích – a připraví Hongkongu půdu pro to, aby se mohl ve větším rozsahu zapojit do čínské iniciativy „Pás a stezka“. Dále byla v říjnu uzavřena dohoda o užším ekonomickém partnerství mezi Hongkongem a Macaem. Hongkong i Macao uzavřely vlastní dohody o užším ekonomickém partnerství s pevninskou Čínou. Samosprávy Hongkongu, Macaa a pevninské Číny plánují, že pomocí uvedených dohod o užším ekonomickém partnerství vytvoří novou společnou platformu, která dále liberalizuje a usnadní obchod a investice v „širším okolí zálivu“.

Trh s nemovitostmi a bydlení

Trh s nemovitostmi byl v roce 2017 poháněn nízkými úrokovými sazbami, přebytečnou likviditou a silnou poptávkou ze strany investorů, a dosáhl tak rekordních hodnot. Oproti roku 2016 zejména stouply ceny soukromých obytných nemovitostí, konkrétně o 16,7 %⁷, čímž se hongkongský trh s bydlením stal nejdražším na světě. Hongkong je celosvětově cenově nejhůře dostupným městem pro lidi, kteří si bydlení chtějí koupit. Aby byly byty v novostavbách pro nové kupce bydlení cenově dostupnější, zmenšuje se jejich průměrná velikost. Jelikož u obytných nemovitostí v soukromém sektoru stále prudce stouply ceny i nájemné, nebývale se zvýšila poptávka po sociálním bydlení.

Hongkongské orgány usilovně pracují na zvýšení nabídky a řízení poptávky, ale tyto snahy dosud nevedly k žádnému výraznému zlepšení. V platnosti zůstala opatření, jež byla v reakci na poptávku představena v předchozích letech (například zpřísněné poskytování hypoték a zavedení dvojnásobného kolkovného ve výši 15 % pro lidi, kteří si kupují druhou či další nemovitost). Byly zavedeny či upraveny různé druhy programů sociálního bydlení a uspíšila se příprava projektů. Při daném nedostatku pozemků však splnění dlouhodobého cíle, pokud jde o nabídku bydlení, zůstává pro vládu obrovským problémem. V září 2017 předsedkyně Výkonné rady ustavila třicetičlennou pracovní skupinu, která má dosáhnout všeobecné shody ve společnosti. Pracovní skupina pro zajištění pozemků v roce 2018 zapojí veřejnost a společně budou zkoumat různé diskutované možnosti, jako je rekultivace půdy, rychlejší obnova města a využití chráněných parků.

Finanční řízení, chudoba a rozdíly v rozdělení bohatství

⁷ Zdroj: Přehled o nemovitostech v Hongkongu (Hong Kong Property Review) – měsíční dodatek, Úřad pro určování sazeb a oceňování ZAO Hongkong.

Hongkongská vláda od roku 1997 nahromadila značné rozpočtové rezervy. V únoru 2017 ministr financí Paul Chan předložil zprávu o rozpočtovém hospodaření ZAO Hongkong s velmi dobrými výsledky – rozpočtový přebytek za rozpočtový rok 2016–2017 dosáhl 3,7 % HDP a rezervy pro rok 2017–2018 se odhadují na 37 % HDP. Vedle řady jednorázových opatření poskytujících určitá zvýhodnění byly prostředky z rozpočtového přebytku vyčleněny na navýšení výdajů na péči o seniory a rozvoj inovací. Vzhledem k tomu, že rozpočtové rezervy přesahují 1 bilion HKD, přislíbila předsedkyně Výkonné rady Carrie Lamová zvýšení výdajů v řadě oblastí politiky. Velmi dobrá fiskální situace vládě rovněž umožnila snížit daňovou zátěž společností. Jedním z opatření, které předsedkyně Výkonné rady navrhla, je snížení sazby daně z příjmů právnických osob na polovinu, tedy na 8,25 %, u prvních 2 milionů HKD zisku.

I přes silný hospodářský růst a plnou veřejnou pokladnu se prohlubovala chudoba a zvětšovaly se rozdíly v příjmech, k čemuž do značné míry přispělo rychlejší stárnutí obyvatelstva. Nejnovější vládní studie⁸ ukázala, že z celkového počtu obyvatel města 7,35 milionu žije 1,35 milionu lidí pod oficiální hranicí chudoby. Míra chudoby v roce 2016 vzrostla o 0,2 procentního bodu na rekordní úroveň 19,9 %. Vláda přislíbila, že zavede vhodné zdanění a politiky sociálního zabezpečení, aby se zisky z hospodářského rozvoje a vládní zdroje rozdělily mezi všechny vrstvy společnosti.

Politika v oblasti ochrany životního prostředí

V roce 2017 se v rámci politického programu kladl na ochranu životního prostředí větší důraz. Byla započata a podnícena řada iniciativ a legislativních postupů. Hongkong přislíbil, že bude pokračovat v přechodu na nízkouhlíkové hospodářství a že se v rámci Číny stane regionem s nejlepší ochranou životního prostředí. V lednu Hongkong v reakci na Pařížskou dohodu vydal zprávu „Akční plán pro oblast klimatu na období po roce 2030“. Ve zprávě jsou stanoveny jak nový cíl Hongkongu pro snižování celkových emisí uhlíku pro rok 2030 navýšený z 26 % na 36 % oproti roku 2005, tak koordinované plány, jak tohoto cíle dosáhnout. V březnu byl s cílem snížit množství komunálního odpadu a lépe s ním nakládat uveřejněn podrobný návrh zpoplatnění tuhého komunálního odpadu, které má být zavedeno v roce 2019.

V prosinci byl uveden do provozu nejmodernější závod na zpracování odpadních elektrických a elektronických zařízení. Závod, který (ve spolupráci s místním poskytovatelem služeb) postavila a provozuje evropská firma specializující se na nakládání s odpadem, je v Hongkongu první svého druhu. Hongkong rovněž spustil třífázový program na postupné ukončení obchodu se slonovinou do konce roku 2021. V červnu 2017 vláda předložila příslušný návrh zákona Zákonomodárné radě k přezkoumání a návrh byl v lednu 2018 schválen.

⁸ Zdroj: Zpráva o stavu chudoby v Hongkongu za rok 2016 (Hong Kong Poverty Situation Report 2016), vláda ZAO Hongkong, listopad 2017.

Dvoustranné vztahy a spolupráce mezi EU a Hongkongem v roce 2017

Evropská unie a Hongkong jsou významnými obchodními a investičními partnery a v roce 2017 vzájemné vztahy nadále upevňovaly.

Evropská unie je po Číně druhým nejvýznamnějším obchodním partnerem Hongkongu a jedním z jeho nejdůležitějších zahraničních investorů. V Hongkongu je usazeno přes 2 100 společností z EU, které tak nadále jsou největší skupinou zahraničních podniků ve městě. Hongkong je zase 14. nejvýznamnějším obchodním partnerem EU v obchodu se zbožím a jedním z jejích klíčových asijských partnerů v obchodu se službami.

Vývoz zboží z EU do Hongkongu v roce 2017 zaznamenal meziroční nárůst o 5 % a jeho celkový objem činil 36,8 miliardy EUR, zatímco dovoz z Hongkongu do EU dosáhl 11,2 miliardy EUR, takže EU vykázala značný přebytek obchodu, 25,6 miliardy EUR, což je její čtvrtý největší přebytek zahraničního obchodu. Vývoz zboží z EU do Hongkongu podněcuje velká poptávka po strojích a zařízeních, klenotech, oděvech, luxusním zboží, potravinách, víně a automobilech.

Dvoustranný obchod se službami mezi EU a Hongkongem zůstal stabilní. V roce 2016 (posledním roce, pro který jsou údaje k dispozici) vzájemný obchod se službami činil 22,3 miliardy EUR. Objem dovozu služeb z Hongkongu do EU byl 11,4 miliardy EUR, zatímco vývoz do Hongkongu dosáhl 10,9 miliardy EUR, takže EU vykázala schodek 461 milionů EUR.

Oboustranné investiční toky mezi EU a Hongkongem jsou významné. Hongkong je pro EU jednou z nejdůležitějších destinací přímých investic. Nepočítaje offshorová střediska je EU druhým největším zahraničním investorem v Hongkongu (po pevninské Číně) a v roce 2016 (pro který jsou dostupné poslední údaje) se na celkovém objemu přímých zahraničních investic podílela 9,7 %. Přes Hongkong prochází značný podíl investic směřujících z EU do Číny. K hlavním důvodům patří tamní velmi kvalitní služby a zásady právního státu. Hongkong na druhou stranu zůstává pro EU druhým nejvýznamnějším přímým investorem z Asie hned po Japonsku, což zčásti vyplývá i z toho, že přes Hongkong je směřována značná část čínských zahraničních investic v Evropě. V roce 2017 (v březnu a listopadu) proběhly neformální rozhovory EU a Hongkongu, jejichž cílem bylo prodiskutovat možné započetí jednání o dohodě o investicích.

Jedenácté výroční zasedání strukturovaného dialogu mezi EU a Hongkongem se konalo v Hongkongu dne 16. listopadu⁹. Strany hovořily o širokém spektru témat a určily oblasti další spolupráce, k nimž patří zejména ochrana duševního vlastnictví, celní záležitosti, životní prostředí (nakládání s odpady a nezákonné obchodování s volně žijícími a planě rostoucími druhy) a politika hospodářské soutěže. Strany si vyměnily názory na regulační záležitosti, jež

⁹ https://eeas.europa.eu/delegations/benin/35762/joint-press-statement-structured-dialogue-meeting-between-hksarg-and-european-union-explores_en

kromě jiného zahrnovaly veřejné minibusy a zadávání veřejných zakázek, a shodly se na tom, že budou nadále usilovat o lepší vzájemné porozumění, co se týče zájmů a priorit. Poprvé se v rámci strukturovaného dialogu uskutečnilo zasedání odborníků na finanční služby. Strany se vzájemně seznámily s vývojem v odvětví na svém území a prozkoumaly možnosti, jak by mohly zintenzivnit spolupráci v oblasti finanční regulace, zejména pokud jde o postupy uznávání rovnocennosti a vzájemné uznávání fondů.

Pokud jde o spolupráci v oblasti cel, EU a Hongkong v současnosti posuzují slučitelnost svých programů oprávněných hospodářských subjektů v souvislosti s možnou dohodou o vzájemném uznávání. EU hodlá v roce 2018 s Hongkongem pokračovat v procesu vzájemného uznávání oprávněných hospodářských subjektů.

Mechanismus spolufinancování hongkongské Rady pro výzkumné granty (který byl zřízen v roce 2015 k podpoře spolupráce na základě rámcového programu EU Horizont 2020) i nadále přinášel dobré výsledky. V prvním roce systém fungoval uspokojivě a na období 2016–2017 byly přiděleny všechny prostředky.

EU v rámci svého programu pro spravedlivé zdanění na celosvětové úrovni dne 5. prosince zveřejnila seznam „nespolupracujících“ daňových jurisdikcí („seznam“). Hongkong na seznamu není uveden s ohledem na jeho nedávné politické a legislativní návrhy a na jeho závazek, že odstraní nedostatky zjištěné Evropskou unií při cíleném prověřování, zejména v souvislosti s kritérii transparentnosti a spravedlivého zdanění. Hongkong je proto považován za „spolupracující“ jurisdikci pod podmínkou, že do konce roku 2018 úspěšně splní své závazky. EU bude monitorovat, zda jsou tyto závazky úspěšně plněny, a bude pokračovat v konstruktivním dialogu s hongkongskými orgány.

Obchodní zájmy EU v Hongkongu zastupuje Evropská obchodní komora (EOK). EOK má pět „podnikatelských rad“, které se zaměřují na automobilový průmysl, duševní vlastnictví, energetiku a životní prostředí, finanční služby a informační a komunikační technologie. Úzce spolupracuje se zastoupením EU v Hongkongu a Macau s cílem usnadnit dialog s vládou. V roce 2017 EOK pracovala na silnějším a koordinovanějším zastupování podnikatelských subjektů z EU tím, že vládě předkládala četné návrhy, v nichž poukazovala na zájmy, priority a doporučení evropských podniků, a tím, že uspořádala řadu jednání u kulatého stolu mezi zástupci jednotlivých odvětví a vládou, aby zlepšila komunikaci mezi podnikateli a vládou.

Diplomatické mise EU a členských států v Hongkongu nadále spolupracovaly na tom, aby EU v Hongkongu zviditelnily. Za tímto účelem zastoupení EU v Hongkongu uspořádalo řadu setkání k dialogu mezi vedoucími misí EU, vysokými představiteli hongkongské vlády, Zákonodárné rady a soudnictví a dalšími vedoucími činiteli, a to i z podnikatelské sféry. EU a Hongkong společně usilovaly o posílení mezilidských kontaktů, zejména v akademické spolupráci, mobilitě studentů, kultuře a kreativních odvětvích.

Diplomatické mise EU a kulturní instituty spolupracovaly s místními partnery v řadě činností zaměřených na mezilidské kontakty. Jako příklady lze uvést filmový festival EU se zahajovacím koncertem, první stánek EU na Hongkongském knižním veletrhu, Evropský den jazyků, soutěž krátkých animovaných filmů o EU se zapojením místních škol, organizované

čištění pláží a několik seminářů zaměřených na lidská práva. EU doufá, že bude moci navázat na tyto impulsy a pokračovat v práci s vládou, občanskou společností a podniky na podporu výměn týkajících se práv a svobod.

V roce 2017 se uskutečnila řada návštěv vysoce postavených představitelů orgánů EU. Vrcholnou událostí byla prosincová návštěva místopředsedy Evropské komise Valdisa Dombrovskise, který se setkal s předsedkyní Výkonné rady, ministrem financí, ministrem pro finanční služby a zástupci Hongkongského měnového úřadu. V roce 2017 Hongkong dvakrát navštívili členové Evropského parlamentu. Dne 13. prosince Evropský parlament přijal doporučení o Hongkongu¹⁰, v němž hodnotí vývoj dvacet let po předání.

¹⁰ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0495+0+DOC+XML+V0//CS>